

je tri stava (istaknuti u donjoj tablici) preradio u istoimenu svitu, koja je 1892. objavljena kao op. 56. Kasnije (1892. i 1903.) je svita korišćena za revidiranu scensku muziku s ukupno 9 stavova.

"Sigurd Jorsalfar"				
op. 22	op. 56	op. 22, 1892.	norveški	srpski
		1.	<i>Innledning til Akt I</i>	Preludij 1. čina
1.	2.	2.	<i>Borghilds drøm</i>	Intermeco: Borgildin san
2.	1.	3.	<i>Ved mannjevningen</i>	Nadmetanje / Preludij: u kraljevskoj dvorani
3.		4.	<i>Norrønafolket</i>	Ljudi sa severa
4.	3.	5.	<i>Hyltingsmarsj</i>	Počasni marš
		6.	<i>Mellomspill I</i>	Interludij I
		7.	<i>Mellomspill II</i>	Interludij II
5.		8.	<i>Kongekvadet</i>	Kraljeva pesma
		9.	<i>Hornsignaler</i>	Trubni znaci [signali u pomorstvu]

Preludij svite je izvorno marš koji je bio uvod u drugi čin drame. Baziran je na gavoti za violinu i klavir iz 1867. godine. Marš tiho počinje duvačima i postepeno se razvija do snažne završnice s folklornim motivom.

"Borgildin san" izvorno u drami objedinjava preludij i početak radnje. Muzika prati Bjernsonove scenske instrukcije: tiha muzika počinje pre dizanja zavese, a dok se zavesa diže, umornim prigušenim pasažima prikazuje se Borgildin nemirni san, dok se ne pretvori u strah. Ona krikne, budi se i ustaje. Muzika opisuje njene budne misli, koje prestanu kad prošapće "još hodam po usijanom gvožđu". Muzika je prati dok sanjivo hoda po sobi i zavajuje se u stolicu [sledi dugi monolog]. Nastavlja se muzika koja se utišava, a zatim pravi iznenadni poslednji trzaj kad ona stane na noge.

Počasni marš se u drami čuje na početku trećeg čina. To je svečani patriotski marš, izvorno s čelom i trubom, ali je Grig uveo fanfare na početku i prostrani trio s čežnjivom lirskom temom harfe i gudača.

Uobičajeno trajanje svite je oko 18 minuta (~ 4 + 4 + 10).

Trivia & Varia

• Na zračenje na radiološko odeljenje **Nacionalne bolnice u Kopenhagenu** (*Rigshospitalet*) dnevno dolazi oko 250 pacijenata obolelih od raka. Kao i svuda u svetu, zbog sprečavanja eventualnog zračenja okoline, radiološka odeljenja su ukopana duboko u zemlju, u posebno opremljenim podrumima (bunkerima). Neću vam opisivati kako izgleda silaženje i boravak u uobičajenom takvom prostoru, bolje da ne znate, a verujte mi kad kažem da je poduhvat kopenhagenske bolnice zaista vredan.

• **Soncovka** odnosno **Soncivka** (ru. *Сонцовка*, ukr. *Сонцівка*), od 2016. Krasnoje/Krasne (ru. *Красное*, ukr. *Красче*) je mesto u Donjeckoj oblasti na istoku Ukrajine, koje je u vreme Prokofjeva rođenja bilo u sastavu Carske Rusije. Sâm Prokofjev je navodio svoj datum rođenja kao 23. april i taj se datum uobičajeno javljao u njegovoj biografiji. Međutim, pronađen je njegov rodni list u kome je naveden datum rođenja 15. april po julijanskom, odnosno 27. april 1891. po gregorijanskom kalendaru.

Izvori:

- de.wikipedia.org
- en.wikipedia.org
- imslp.org
- www.allmusic.com
- www.enciklopedija.hr
- www.kennedy-center.org
- www.magle.dk
- www.rigshospitalet.dk
- www.sfsymphony.org
- www.youtube.com

♦ **Zahvala umetnicima: aplauz i ovacije:** po muzičkom bontonu, **aplauz između stavova koncerta ili simfonije smatra se ometanjem** (umetnika u koncentraciji i slušalaca u praćenju radnje) i **po pravilu se ne aplaudira**, osim ako se ne radi o prvom izvođenju dela kome prisustvuje autor. Po završetku dela, sačekajte da se i poslednja nota rasprši u prostoru pre nego što počnete aplaudirati. Ako vam se izvođenje naročito sviđa, možete uzvikivati pohvale. Uobičajene su: ženama **bravá!**, muškarcima **bravó!** i skupno **bravi!**. Uz intenzivan aplauz umetnici mogu izvesti *bis*, ali to možete i tražiti uzvikom **bis!** (lat. dvaput), a to još istaknuti ustajanjem. Može se, naravno, izraziti i negodovanje uzvikom **bu!**, ali sumnjam da će ikad izvođenje biti toliko loše, dovoljno je samo ne aplaudirati ako vam se izvođenje ne sviđa.

NESLUŽBENI VODIČ KROZ PROGRAM KONCERTA NIŠKOG SIMFONIJSKOG ORKESTRA

(zamišljen kao dodatak službenom programu)

PREMIJERNI KONCERT PETAK, 10. MAJA 2019. U 20 SATI SALA NIŠKOG SIMFONIJSKOG ORKESTRA

...

Dirigent: Milena Injac

Solist: Bojana Đolović, violina

Niški simfonijski orkestar

...

P R O G R A M

Frederik Magle "Tajni vrt" SVETSKA PREMIJERA

Sergej Prokofjev Koncert za violinu i orkestar br. 1 u D-duru op. 19

1. *Andantino*
2. *Scherzo. Vivacissimo*
3. *Moderato. Allegro moderato*

Edvard Grig Svita "Sigurd Jorsalfar" op. 56

1. Preludij: u kraljevskoj dvorani (*Allegretto Semplice*)
2. Intermeco: Borgildin san (*Poco Andante - Allegro Agitato - Andante Espresso*)
3. Počasni marš (*Allegro Molto - Allegretto Marziale*)

Ovaj vodič u elektronskom obliku, glosar, podatke o autoru, kao i druge zanimljivosti možete pogledati na stranici <http://bonc1.users.sbb.rs/> ili, ako vam je lakše, na *Google*-u potražiti tu stranicu kao "**rat protiv slova a**".

O izvođačima

Milena Injac - biografiju možete pročitati u službenom programu NSO-a.

Bojana Đolović - biografiju možete pročitati u službenom programu NSO-a.

Niški simfonijski orkestar osnovan je 1952. godine pod imenom "Simfonijski orkestar Radio Niša" i od tada jedna je od najznačajnijih institucija kulture u Srbiji. Sarađivao je s mnogobrojnim vodećim umetnicima iz zemlje i inostranstva. Nastupao je širom Evrope, kao i na značajnijim festivalima, na primer na Dubrovačkim letnjim igrama, Mokranjčevim danima u Negotinu i festivalu *Olympus* u Grčkoj. NSO je osnivač i organizator Niških muzičkih svečanosti (NIMUS), značajnog festivala s 30-godišnjom tradicijom. Za svoj rad Orkestar je dobio više nagrada i priznanja. Stalni sastav orkestra (prema podacima sa službene stranice početkom 2018. godine):

Prve violine Stanislava Alađozovski koncertmajstor Sanja Jović Đorđević zam. koncertmajstora Jasna Mijović Katarina Pešić Jelena Gušić Slobodan Jevtić Bojana Đolović *	Viole Vladan Veljković principal Saška Stojanov Krstić zamenik principala Zlata Filipović Irena Veljković Suzana Savić Violončela Nataša Palić principal Aleksandra Petrović zamenik principala Ana Stanković Andrija Petrović Kontrabasi Milovan Dimić principal	Flaute Tatjana Veličković Minčić principal Oboe Vladimir Vezenković principal Marjan Radevski Klarineti Saša Minčić principal Aleksandar Mitić Fagoti Đorđi Alađozovski principal	Horne Danilo Filipović principal Jelena Nikolić Srđan Kurtić Milan Azirović Trube Darko Dimitrijević principal Aleksandar Milenković Tromboni Nenad Vuksanović principal Bojan Vidanović
--	---	--	--

* solistica na večerašnjem koncertu

NSO redovno honorarno upošljava još nekoliko muzičara za dopunu orkestra (podaci nedostupni).

Kompozitori i dela

Frederik Magle (Stubekebing, 17.04.1977.) je mladi danski kompozitor, orguljaš i pijanist. Piše savremenu klasičnu muziku, kao i spoj klasične muzike s drugim žanrovima. Kao čudo od deteta, već sa šest godina počeo je muzičko obrazovanje na privatnim časovima, a pohađao je i Kraljevski Danski konzervatorij u Kopenhagenu gde je studirao kompoziciju i orgulje. Konzervatorij je napustio da bi se posvetio pisanju muzike. Njegov opus obuhvata orkestarska dela, kantate, kamernu muziku i solistička dela, ali je najpoznatiji po muzici koju je pisao za dansku kraljevsku porodicu, dve kompozicije za krštenja prinčeva Nikolaja i Feliksa, kao i simfonijsku svitu *Cantabile* na tekst princa Henrika.

• "Tajni vrt"

"Tajni vrt" (*Den Hemmelige Have*) je umetnički oplemenjen prostor u dubinama radiološkog odeljenja Nacionalne bolnice u Kopenhagenu. Troje umetnika sudelovalo je u projektu: Maria Dubin (oslikavanje i dizajn), Kim Borh (Borch; svetlosni efekti) i Frederik Magle (muzika). Inspiracija dela je arapski ili italijanski dvorišni vrt (patio) u kome vladaju lepota, mir i sigurnost. "Tajni vrt" je službeno otvoren 12. aprila ove godine. Iako je delo već snimljeno, **večerašnji koncert je svetska premijera, odnosno prvo javno izvođenje** i, kao što je uobičajeno, premijeri će prisustvovati autor.

Magleova istoimena kompozicija potpuno se uklapa u ovaj ambijent. Mirna, konteplativna muzika s povremenim kratkim isticanjem pojedinih instrumenata (flauta, klarinet, oboa, horna, violina) dočarava zvuke otvorenog vrta. Kompozicija, koja se preko zvučnika izvodi u bolnici, snimljena je 01.03.2019. godine u Nišu. Orkestar Fakulteta umetnosti u Nišu uz pridodane članove Niškog simfonijskog orkestra vodila je maestra Milena Injac, a snimanju je prisustvovao i kompozitor, Frederik Magle.

Trajanje kompozicije na službenom snimku je 9'50".

Sergej Sergejevič Prokofjev (Сергей Сергеевич Прокофьев; Сонцовка, 23[27].04.1891. - Moskva, 05.03.1953.) bio je ruski pijanist, dirigent i kompozitor. Pionir neoklasicizma, jedan je od značajnijih kompozitora 20. veka. Na Konzervatoriju u Sankt Peterburgu, gde je s 13 godina primljen kao najmlađi student do tada, diplomirao je kompoziciju 1909. te naknadno do 1914. klavir i dirigovanje. Nakon izbijanja Oktobarske revolucije emigrira u SAD, a 1922. seli se u Pariz gde je ostao do 1936. godine, odakle prelazi u Moskvu. Koncertirao je po SAD-u i Evropi, a boravak u Parizu je njegovo najplodnije stvaralačko razdoblje. Njegov opus (opp. 1-138) obuhvata 15-ak žanrova: 14 opera, 9 baleta, scensku i filmsku muziku, 7 simfonija (i još dve iz dečaćkih dana), 11 koncerata, kao i mnogobrojna instrumentalna i vokalna dela.

• Koncert za violinu i orkestar br. 1 u D-duru op. 19

Ah, ljubav... zbog nje se i kompozitor pijanist (makar u ovom slučaju) odrekne klavira zarad violine. Sergej se s majkom ispred Prvog svetskog rata sklonio u banju Kislovodsk na Kavkazu, gde je imao romansu s Ninom Meščerskajom (Нина Мещерская) i u to vreme napisao je romantični uvod u prvi stav koncerta. Zbog previše drugih obaveza, obustavio je rad na delu i nastavio ga 1917. godine. Nakon Februarske revolucije, Sergej je veći deo koncerta napisao i orkestrirao na brodu za vreme dugog krstarenja Volgom i Kamom. Poljak Pavel Kohanski (Paweł Kochański) bio je konsultant Prokofjevu za violinske deonice i trebao je biti solist na premijeri zakazanoj za novembar 1917. godine u Sankt Peterburgu, koja nije ostvarena zbog Oktobarske revolucije, a zbog obaveza nije mogao biti solist ni na Pariškoj premijeri. Nekoliko violinista je odbilo ili otkazalo nastup, pa je na premijeri koja je održana 18.10.1923. godine u Pariškoj operi solist bio koncertmajstor Marsel Darje (Marcel Darrieux) a dirigent je bio Sergej Kusevicki (Сергей Кусевицкий). Premijera je bila slabo primljena, jer je publika očekivala moderniju muziku, a drugi razlog bio je još jedan događaj na istom koncertu, debi Igora Stravinskog kao dirigenta premijernog izvođenja svog dela Oktet za duvače (inače, to nije bio njegov prvi nastup kao dirigenta).

Umesto rasporeda brzi-spori-brzi stav kod klasičnog koncerta, u ovom koncertu raspored je spori-brzi-spori stav. Kritičari zameraju delu na tom neformalnom uređenju i atipičnoj ulozi solo-violine koja, iako dominira u delu, često je integrisana u orkestar.

Prvi stav *andantino* je u uobičajenom sonatnom obliku. Počinje ga violina s violama spomenutom romantičnom lirskom temom, koja u partituri ima oznaku *sognando* (sanjivo), kojima se pridružuju flaute, klarineti i oboe. Druga tema, označena kao *narrante* (narativno), je virtuoznija i snažnija. U razradi se teme transformiraju skoro do neprepoznatljivosti, a u kratkoj reprizi čuje se samo prva tema, nešto sporija, koju vodi flauta uz pratnju harfe i solo-violine.

Drugi stav je *scherzo* u formi ronda, što znači razigranog i humorističnog karaktera. Muzika je za solistu vrlo zahtevna, prepuna kontrasta i preokreta u artikulaciji, koje je kritičar Izrailj Nestjov (Израиль Нестьев) opisao kao "muzika u kojoj dominiraju slike sarkazma i zlokobnih sila".

Uvodnu temu trećeg stava počinje fagot a nastavljaju limeni duvači. Violina virtuožno izvodi svoje melodije. U kulminacije se vraća romantična prva tema vrlo slična reprizi prvog stava.

Uobičajeno trajanje koncerta je oko 22 minuta (solist Itzhak Perlman, *BBC Symphony Orchestra*, Gennady Rozhdestvensky, iz 1984. godine: 9:36 + 3:46 + 8:37 = 21:59).

Edvard Hagerup Grig (Grieg; Bergen, 15.06.1843. - Bergen, 04.09.1907.) bio je norveški kompozitor iz perioda romantizma, pijanist i dirigent. Od detinjstva je pokazivao talent za muziku pa je s 15 godina počeo studije na Konzervatoriju u Lajpcigu. Nastupao je kao pijanist i dirigent širom Evrope. Većina Grigovog opusa (opp. 1-74 + 85 bez broja opusa) zasnovanog na norveškom folkloru su pesme, romanse, klavirska dela i kamerna muzika. Za dela većeg obima nije pokazivao interes, iako Klavirski koncert u a-molu op. 16 i svite iz scenske muzike "Per Gint" spadaju među najpopularnije njegove kompozicije.

• Svita "Sigurd Jorsalfar" op. 56

Norveški kralj Sigurd I (1090. - 1130.) poznat je i kao **Sigurd Krstaš**, odnosno na norveškom **Sigurd Jorsalfar**. Pod tim je naslovom Bjernstjerne Bjernson (Bjørnstjerne Bjørnson) 1872. godine napisao dramu čija je tema odnos dvojice braće, Ejstejna (Øystein) i Sigurda. Ejstein ostaje da vlada u Norveškoj a Sigurd vodi Norvežane u Krstaški rat. Lik u drami je i Borgilda, koja se treba opredeliti između njih dvojice.

Grig je za Bjernsonovu dramu napisao scensku muziku, koja je u drami premijerno izvedena u Oslu (tadašnja Kristijanija) 17.05.1872. godine, povodom obeležavanja Dana konstitucije Norveške. Prvobitna verzija imala je tri instrumentalna i dva vokalna stava, a iza premijere objavljena je kao op. 22. Iz te scenske muzike, Grig